

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Čehi dobijo narodno svoje vseučilišče.

Naši severni bratje, Čehi, prodrli so do sijajne, odločilne zmage. V gosposkej zbornici dunajskeje je sprejet predlog, naj se starodavno vseučilišče v Pragi razdeli v dva razdelka, prvi bodi za Nemce, drugi za Čebe. To je velika zmaga in Slovenci odkritosrčno čestitamo srečnejim od nas Čehom: kajti sedaj vidimo, da je temu žilavemu, a napadom nemštva najbolje izpostavljenemu rodu slovanskemu obstanek z vsestranskim napredkom vred zagotovljen.

Sedaj mora pri nas v šolo pošiljati svojega otroka vsak stariš; če ne, bo kaznovan. V latinske šole pa pošilja, če more in hoče. Po dovršenih razredih gimnazijskih prestopijo dijaki ali v bogoslovje, ali se gredo učiti modroslovja, pravoslovja, ali zdravilstva. Vse te znanstvene stroke učijo pa najbolje v jednom velikem zavodu, kder je mnogo najizvrstnejših profesorjev nastavljenih, pa tudi vsake baže učil, n. pr. knjig pripravlenih. Kdor se v njem nauči kakšne stroke prav temeljito in izvrstno, ter želi dobiti posebne odlike, bo imenovan ali promoviran javno in slovesno za doktorja. Takšnim zavodom pravimo: univerza (latinski: universitas) ali vseučilišče.

Univerze ali vseučilišča so sedaj potrebna vsakemu narodu, kateri hoče narodno živeti, obstajati, napredovati, ter med izobražene všteti biti. Nemci jih imajo pri nas 8. In zato nas poplavijo vsako leto z novimi nemškimi ali ponemčenimi uradniki, profesorji itd. Ti rodijo s časom nov jednaki rod, in tako se nemštvo krepi, množi in širi. Narodi, kateri temu nimajo nič podobnega, t. j., ki nimajo vseučilišč, pa hirajo in so v nevarnosti, popolnem propasti. Zato vidimo, kako narodi, če še le količkaj zamorejo, hrepenijo po narodnih gimnazijah in vseučiliščih. Prvi v tej zadevi Nemcem uprli so se Italijani, zatem Poljaci, dalje Magjari in Hrvati, in sedaj pristopijo še Čehi. Brez vseučilišč smo še Slovenci, Rusini, Slovaki, Srbi, Rumuni in — cigani.

Čudno se utegne komu zdeti, če pomisli, da

so Čehi zraven Poljakov najslavnejši, zraven Rusinov najštevilnejši in vsakako najizobraženejši in bogatejši slovanski narod, pa še vendar komaj letos, 1882, dobijo, česar jim treba, namreč vseučilišče. Njihov slavni kralj Karol je sicer leta 1348 v zlatej Pragi osnoval za česko deželo prelepo vseučilišče. Več stoletij bilo je pravično tudi českemu narodu. Toda zadnje stoletje postalo je izključljivo nemško. Temu so se Čehi upirali in upirali, dokler naposled niso vendar le zmagali. Nemški poslanci so se zvijali in reč zavlačevali, a zavleči je dalje niso mogli. Prišlo je do odločbe dne 9. februarja t. l.

Nemški liberalci so po dr. Ungerji nasvetovali, naj staro vseučilišče v Pragi Nemcem ostane z vsemi poslopji, zbirkami in premoženjem, za Čebe pa se naj osnuje, Bog vedi še kedaj, celo novo česko vseučilišče. Podpirali so ga knez Schönbürg, dr. Hasner, oča nove šolske postave, dr. Höfler in dr. Tomažek. Bilo je zastoj. Konservativec grof Schönbörn, posebno pa grof Belkredi, baron Helfert, dr. Randa, grof Leon Thun, pa tudi naš slovenski rojak dr. Miklošič so dokazali, da imajo do 500letne univerze v Pragi Čehovje ravno toliko pravice, kakor Nemci. Ker sta ovo dokazivanje še minister Konrad in minister grof Taaffe podkrepila, morali so liberalci tudi v gosposkej zbornici propasti. No, in propali so grozno, skupivši komaj 55 glasov zoper 82.

Sklenolo se je toraj: do stare univerze Praške imajo Nemci in Čehi jednakih pravic, vsled tega se univerza razdeli v nemški in česki oddelek. Slednji se mora uže letos jeseni pričeti in českim dijakom ni naloženo, znanje nemškega jezika dokazati, ali da bi morali v nemškem jeziku skušnje delati.

Sklenjena postava dobi kmalo cesarjevo potrjenje in Čehi so dosegli, za kar so se toliko časa borili. Zmaguje tedaj zopet česka vstrajnost, nam Slovencem pa in vsem drugim zaostalim Slovanom se daja zgled, kako se imamo neomahljivo, neumorno in vstrajno boriti za svoje narodne pravice, dokler ne zmagamo!

Gospodarske stvari.

Sočivje, zelenjava, kolike dobrote jo pri hiši.

Vrt, na katerem bi se sočivje pridelovalo, ni ravno velika težava napraviti. Kmalo katero zemljišče je za njega primerno in prikladno.

Tudi obnebnne razmere ne pačijo toliko, da bi se v katerem kraju sočivje ne moglo pridelovati. More se reči, vsak kraj ima svoje prirodke, ima svoje sočivje.

Neugodna zemlja se dá vzboljšati, sovražnim vremenskim nezgodam se daje braniti. Nahajamo velikanske sočivne vrte na takih zemljiščih, ki so sami na sebi do cela neplodni. Človeškemu umu in človeški marljivosti se tudi narava vklanja. Okoli Pariza je zemlja kremenasta in vsa polna nerodovitnega kresivnega kamua, okoli Berolina je vse lahka peščenica, in vendar so tam napravili vrte, v katerih se najboljše sočivje in v obilni meri prideluje tako, da se velikanski mesti iz teh vrtov s sočivjem, rekel bi skoraj, po večem preskrbuje. Navozili so od drugod dobre plodne prsti in si tako sočivne vrte napravili. V Parizu je med sočivarji znan pregovor, ki pravi: „Treba sedem let, preden se zemlja v dober sočivni vrt prestrani.“ Toraj potrpežljivosti in truda je treba tudi tukaj, kakor povsod. Delo in znoj je Bog postavil pred krepost, so že stari Grki vedeli pripovedovati.

Sočivar še dalje tudi od vremena ni v toliki meri odvisen, kakor kmetovalec. Sočivju je navadno obilno moče potreba. Kadar nebne škropilnice odrečejo, vzame sočivar svoje v roke in tako nezgodni suši nasproti dela. Mrazu, slani v bran ima potrebne odeje in tople hiše in grede.

Vrh tega pa podaja pridelovanje sočivja na kmetih še dosti drugih dobičkov in prijetnosti. Iz sočivja, ki se v katerem kraju le bolj redkoma prideluje, se pridobi viša cena in za domačo mizo kmetovalčevo in njegove rodovine marsikteri priboljšek. Veča spreminjava v prikubi ni le prijetna, ampak tudi zdravju in reji ugodna. Družina se na tak način more z mnogo manjšimi potroški prerediti.

Kar se sočivne posejatve tiče, si je treba tukaj pomniti občno pravilo, da se morajo le take sočivne sorte posejati, ki v tistem kraju tudi dobro prospevajo. S silo tu ni nič opraviti. Na primer, cvetno zelje ali karfiol se v nekterih krajih vkljub najskrbnejšji postrežbi ne dá pridelati. Tako sočivje se mora po krajih, v katerih ne stori, opuščati. *)

Seme in sadike si je treba pri zanesljivih semenskih kupeih in vrtnarjih naročiti. Tu se gre gledati na krajcar. Boljše dražje, pa kaj dobrega

* Kakor smo čuli pripovedovati, se na našem Pohorju najlepši karfiol more pridelati. Če kdo o tem kaj več vé, naj nam poroča.

kupiti, ko pa slabo, nekaljivo in nečisto seme. *) Pri obdelovanji zemlje velja tudi, kakor sploh pri vsem človeškem početju, resnica, da je znanje moč.

Popolni vspeh, ki na vse strani zadostuje, vsakega početja na vrtu je odvisen od znanja zakonov, po katerih rastline rastejo in se razvijajo, od zemlje in od gnojil. Res je, da na močni, krepki zemlji, v milem, ugodnem podnebju že tudi le bolj vsakdanja obdelava zemlje ugodne razmere prinaša in zadostne vspehe dosega, res je, da se trud in marljivost pridnega kmeta visoko obraja, da si tudi brez pravega znanja narave in njenih zakonov na obdelovanje zemlje obrnjen; vendar pa se ne smemo posebno tehtnega ugovora bati, trdeči, da narava svoje darove le tistemu pristopne dela, ki se ji s primernim znanjem in potrebno delavnostjo bliža. Lep vrt je imeniten, dopolniven del vsakega gospodarstva. Lepa in snažna trata pred hišo in okoli nje je gotovo kras vsakega hrama na kmetih, vrt pa, v katerem si kmet vsakdanjo potrebo za namizo zelenega in dobrega sočivja pridelava, je neusahljiv studenec, ne le čistega veselja, ampak tudi bistvene koristi.

Vrtnarstvo je brez dvombe najstarejša umetnost. Že sveto pismo pripoveduje, da je bil prvi človek vrtnar in da je v rajskem vrtu prebival, ga obdeloval in mu stregel. Tako stara umetnija polna najčistejšega veselja in izdatnega dobička, gotovo zasluži, da se ji človek posveti, zlasti tisti, ki je tako srečen, da more košček premle materne zemlje svojo lastnino imenovati.

Ni ga gotovo človeka, naj je že tega ali onega stanu, kteremu bi v prijetni spreminjavi preživeti urice na vrtu v duševnem in telesnem oziru ne bi boljše dejale, nego marsiktera druga zabava. Delo v čistem zraku vabi in krepi nam duh in povračuje tudi trud, povzdiguje nam srce in pospešuje zdravje. Vrt, če tudi le pravi vrtič, budi nam ljubezen do domačega kraja, do domovine. Vrh tega pa je še povrtno delo najboljše varh lenobe, izvira vse ničvrednosti.

Rez v vinogradih.

Znano je, da je rez jedno najimenitnejših opravil v vinogradu. Čas je prišel, ko se to preimeno delo po vinogradih začinja. Pri letošnjem milem zimskem vremenu so nekteri vinogradniki že meseca januarja začeli rezati.

V nekterih krajih, zlasti po spodnjem Avstrijskem, režejo trs na glave, ki se tako-le izvršuje: Porežejo trte, ki vsako leto iz glave izraščajo in ki so najmočnejše na čepe z 2—3 očesi. Koliko čepov je treba na jedni glavi pustiti, to je odvisno od drugih trsovih lastnosti. Sem spadajo starost trsova, sorta, moč zemlje in trta

*) V Mariboru je v tem oziru semenski kupec D. Berdajs priporočevati, v Celju pa g. Kapus.

sama na sebi. Ako je trs še mlad, puščajo se mu le najkrepkejše in močnejše trte, vse slabe, in tudi stari, suhi lanski čepi, kateri niso pogнали, se trdno pri lesu porežejo. Da-si tudi vinogradniki vedó, kako je treba trs rezati, vendar se po vinogradih dosti tako rezanih trsov nahaja, ki niso dobro in prav raščeni. Uzrok temu leži v napačni, in reči smemo tudi, v lahkomiselni in brezvestni rezi.

Poglejmo si najprej taki trs prav natančno. Pred drugim se bodedo začudili, da je polovica trsa vsa suha. Poprek se nahaja mnogo subega lesa. Na drugi polovici je še mali del, ki je sposoben, hrano sprejemati in soke dalje sprejavati.

Površina glave je z malimi, subimi čepi, ki so že vsi votli in ki raznim mrčesom stan in potuho dajejo, dež in mokroto v se spuščajo in tako gnjilobo trsa povzročajo, prek in prek posuta. Vrh tega je še cel trs z mahom in lišaji tako rekoč prepleten.

Od takega trsa se tedaj ne more pričakovati, da bi krepke trte in mnogo grozdja rodil. Od kod pa je tak trs prišel? Uzrok leži v slabi in napačni rezi spomladi, in pa v tem, da se trs premalo osnaži.

Ako si napake, katere se pri rezi delajo, po vrsti vsako posebej pogledamo, bomo našli, da se trte najprej ne režejo na 2—3 očesa, ampak dostikrat le na 1 oko. To oko pa more vsled marsikterih nezgod konec vzeti, kar nam potem ves prirodek trsov vzame. Druga napaka pa je ta, da trto ne odreže nekoliko nad očesom, ampak tik tega, ali celo še skozi oko. Oko je s tem dostikrat vničeno, les se blizu očesa posuši in tako najmlajša plast med lesom in skorjo ne more več soka sprejemati in dalje sprejavati in povzročiti, da oko požene. Toraj pazko imejte pri rezi! Vsak rezač naj pomisli, da na rti vinjaka nosi na štartine vina in da je velik greh, pri rezi lahkomiselno postopati.

Kako gorjušico ali ženof sejati.

Gorjušico gre zgodaj spomladi posejati, najbolje kaže posejatev sred meseca aprila. Seje se navadno iz roke na široko metajé. Se bolje je pa, jo po vrstah 50—60 centimetrov vrsto od vrste sejati. Gorjušica ne prenaša na novo pognojene zemlje, zato dobro kaže, jo po sadežu sejati, kteremu se navadno močno gnoji. Zemlja za gorjušico mora biti krepka in močna, globokosežna, rahla, čista plevela in ne vlažna. Čas za žetev je takrat, ko že stebila in stročje barvo dobivati začne. Pri črni gorjušici začnó rujaveti, pri beli pa žolteti. Zrela je navadno meseca avgusta.

Najboljša starost mlečnih krav.

Starost, do katere se dajo krave z največim pridom za mleko rabiti, je odvisna od plemena dotične krave in o postrežbi. Po mnogih skušnjah je pa dognano, da krava do šestega teleta pri-

haja vedno boljša mlekarica, od tega časa pa na mleku zgubiva.

Dopisi.

Iz Celja. (Popotnik.) V dopisu „Iz Celja“ odgovorja „založništvo Popotnikovo“ v 5. št. „Slov. Gosp.“ na izjavo nekterih učiteljev, da niso v nobeni zvezi s „Popotnikom“ več, ter v tem „Odgovoru“ nalašč neresnico po svetu trosi. Sklicovaje se na § 19 tisk. uljudno prosimo, naj slavno uredništvo blagovoli sledeči popravek v svojem cenjenem listu ponatisniti, kakor postava velevala. 1. Učitelji niso nikdar obetali „Uč. Tovariša“ „podpirati“, kakor odgovarja založništvo Popotnikovo, nego so samo rekli, da se hočejo zopet „združiti“ z njim. (Prosim, naj se here izjava učiteljev in odgovor založništva. 2. Res je, da bi šolski list z imenom „Pop.“ ne bi bil zagledal belega dne, ako bi mu ne bil založnik denarja ponudil, za kar ga nihče prosil ni; a izhajal bi še zdaj v Celji „Uč. Vestnik“, kakor je bilo v začetku sklenjeno. 3. Učitelji niso nikdar tajili, da g. založnik nima po njegovem mnjenju prvega sredstva za izdavo lista, t. j. denarja, in da tudi pri „Popotniku“ nanj gleda; kar se pa tiče spretnega peresa, je pa „Popotnik“ sam živi dokaz, koliko je prišlo iz založnikovega peresa v Popotnikovo torbico. Toliko — kakor nič. Celo neresnično pa je, da bi bil g. založnik rokopise „pilil“, kako razžaljivo po svetu trobi; resnica je, da so ga učitelji naprosili, naj pregleda rokopise, kar se tiče doslednosti v pisavi (Sprachrevisor). Nikdar in nikoli ni — in tudi ni smel „popravljal“ in „piliti“ rokopisov gledé njih vsebine. Zato so imeli učitelji poseben odbor z odgovornim urednikom na čelu. G. založnik ni bil v tem odboru. Če bo treba, bomo to iz rokopisov dokazali. 4. Kar se tiče firme Popotnikove, na katero se založništvo sklicuje, so učitelji kot ustanovitelji in lastniki lista že pri prvem listu protestirali zoper podpis g. založnika kot „izdajatelja“ lista. G. prof. Ž. je bil samo založnik lista tako dolgo, da so učitelji sklenili, da se nočejo pipati za list, ker g. založnik zaradi preselitve „Pop.“ v Maribor ni mož beseda ostal. Zdaj je pa g. založnik vsem sam. Redka čast! 5. Na vprašanje g. založnika „Pop.“ zakaj je bilo treba objaviti, da učitelji niso v nobeni dotiki z njegovim listom, mu odgovorimo, da tirja značaj in čast učiteljev, da svet zve, da s takim slovenskim šolskim listom, kterega niti učiteljsko društvo niti čitalnica noče, niso v nobeni zvezi.

Bivši lastniki „Popotn.“

Iz Bileka v Hercegovini. Ljubi brat! Dajem ti v kratkih besedah na znanje, da se tukaj še vse več godi, nego časopisi poročajo. Človek bi ne verjel, če bi sam ne videl. Dne 15. januarja je prišlo semkaj 2 polka pešcev, 3 bataljoni špičakov in 1 bataljon lovcev in vendar še imamo

zmiraj strahu dovolj pred tolovaji. Nadalje ti naznanjam, da ste šli 17. januarja 2 kompaniji s strelivom in živežem v Korito. Na sredi pota ste pa bili napadeni od vstašev, kateri so njima vse strelivo in ves živež vzeli, ter ji pobili, da je bilo groza. Ranjence so rezali in mučili po turški navadi. Dne 20. januarja nas je šlo zopet 1 lovski bataljon in 2 kompaniji pešcev z živežem in strelivom v Korito; prišedši na gore, nas zagledajo in začno celo s kanoni na nas streljati, a hvala Bogu! niso nam dosti škode naredili pač pa smo jih mi pobili, da je bilo grdo. Vstašev je padlo okoli osem sto. Kolikor smo jih ranili, se ne ve; od naše strani so padli 3 moži, ranjenih je bilo 15, nekateri smrtno. Ljubi moj! bridka nas še čaka, ker zdaj so vstaši zelo razkačeni ter pravijo, da nam sam Bog ne pomaga! Ljubi moj! srečnega se smem šteti, da sem še ostal pri življenji. Kroglice so brnele okoli ušes, da je bilo strašno poslušati, mej nogami in povsod so švigale, celo skozi kapo mi je ena šla, ena mi je bajonet odkrnila, ena krušnjak predrla. Ne morem ti povedati, kako sem Boga hvalil in molil, da me je pred smrtjo obvaroval! Poljske straže so razstavljene po dne in po noči. Tudi smo zunaj po dne in po noči, ker se nam je bati, da bi nam barak ne požgali in pobili vse skupaj.

Iz Šoštanja. (Šolska zadeva — železniški shod.) Kakor se sliši, so večini našega okrajnega šolskega sveta dnevi uže šteti, in zahvaliti se ima le nekemu skrivnemu tekmovanju tam nekje unkraj Drave, da se delovanju njegovemu ni še popolnem žila prerezala. Stvari, kakor je v istini, tukaj razpravljati ne smem, zavoljo skušenj s tiskovno svobodo. Povedati samo hočem, da je 6 udov okr. šol. sveta izstopilo za ta slučaj, če njihov zagovor svoje veljave brezvspešen ostane. Toda uže sedaj moremo reči, da bodo pri novej volitvi zopet ravno isti in sicer jednoglasno izvoljeni. Da oni tudi potem svojih nazorov ne bodo izspremenili, da bodo tudi potem čast in veljavo okr. šol. sveta varovali, ravno tako, kakor to sedaj storijo, porok sonam njih značaji. Ako se toraj opravičenim tirjatvam večine okr. šol. sveta od neke strani ne bi hotelo vstreči, prisiljena bi bila šestorica zopet izstopiti in zopet se izvoliti dati. — Dne 12. febr. t. l. bilo je v našem trgu kaj živahno. Obhajal je se shod mnogih mož, ki želijo železnico dobiti od Celja v Spodnji Drauburg. Trg je bil okinčan z bojami in zastavami. Sešli so se zastopniki 5 okrajnih zastopov, mest Celja in Slov. Gradca, trgov Žavca, Vranskega, Mozirja, Velenja, večih kmetskih občin, mnogo obrtnikov, trgovcev in velikih posestnikov. Zbrani so sklenoli delati na to, da se omenjena železnica res postavi. Ministru za trgovino odposlali so telegram s prošnjo, naj stavljenje ove železnice krepko podpira. Izvolili so odbor s sedežem v Šoštanji. Odbor ima skrbeti, da se podjetje uresniči. Predsednik je župan

g. Schnitzer, denarničar, načelnik okrajnega zastopa, g. Golob, in konzulent: inženir g. Mih. Vošnjak. S 3kratnim živahnim živijo-klicanjem na svitlega cesarja bil je imenitni shod sklenjen.

Od Sotle. (Grozno-temna megla) se je prikazala na obnebi Kozjanskih nemčurjev. Šolski kr. svet „sv. Peter pod sv. Goro“ je izvolil spoštovanega č. g. kaplana za svojega predsednika. — Ta izvolitev je liberalne nemčurčke v Kozjem tako razdražila, da je omenjena volitev duhovnega predsednika bila ovržena in nova razpisana. — Pa o groza! pri drugi volitvi dobi g. Smolej zopet vse glasove, razun glasa g. nadučitelja — Ulčarja! — Kaj bo zdaj, sam Bog ve? Ako le še zdaj prestopi, onda bo Austrija še rešena. — Naše državne poslance bi pa radi opozorili na naše žalostne šolske razmere. Grozno ponemčevanje mora pri mladini vsako pametno podučevanje zavirati. Kazni se od starišev silno iztirjavajo, ki svojih otrok zavoljo pomanjkanja potrebnega oblačila ne morejo redno v šolo pošiljati.

Iz Runča. (Dodatek) k številu 52 „Slov. Gosp.“ o strašni smrti treh otrok, ktera se je zgodila 17. grudna 1881 popoldan. Starši so imeli navado, pogosto noč in dan svoje otroke puščati same. Jednako so jih tudi 17. grudna p. l. v svojo viničarsko kočjo hišno številu 7, kakor nemo žival zaprli in njih celi dan pustili. Popoldan ob treh zapazijo otroci iz šole gredé, da se v tej koči nekaj sveti. In nato se zberejo sosedje in zapazijo, da v koči gori in ko duri vlomijo, bilo je prepozno; trije otroci niso več živi, ampak mrtvi. Bil jih je namreč dim zadušil v hiši, kder so bili zaprti in si z žveplenkami ogenj napravili. Od teh otrok je eden okolo 6 let, eden 3 in eden pa eno leto star bil. Previdnost božja je obvarovala, da ni ogenj se razširil, in bi bila velika nesreča se lahko zgodila, ker kuhinja ni obokana in tudi dimnik lesen. Bilo bi tedaj strogo na to gledati od strani občine, da kjer ni obokana kuhinja in zidan dimnik, bi se ne smelo stanovati v takih hišah ali kočah. Staršem pa bodi ova nesreča v svarilo. Naj ne pozabijo, da bodo kedaj račun pred Bogom polagali zavoljo svojih otrok. F. P.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Upanja dobivamo čedalje več, da se vstaja kmalu zatre. FML. Jovanovič je podpiran od brodovja, ki je iz morja goste krogle metalo v Krivošijske gore, srečno spravil vojake skalovju na višine in zasedel Ledenice, Greben, Orahovac; Krivošijanci se ne morejo dalje braniti. Huje se godi našim okolo Foče in Treskavice planine. Vsaki dan so boji in praske, do sedaj brez posebnega vspeha. — Gosposka zbornica je sprejela postavbo o nabiranju novincev ali rekrutov in obdačenji umetno narejenega vina.

Poslanci pa obravnavajo proračun za l. 1882. Liberalci so vidno spehani in vsled tega, da so v gosposkej zbornici večino pri postavi o českem vseučilišči zgubili, prav pobiti. Naši poslanci kažejo se pa uhrabreni, ker so nevarnosti pri postavi zavoljo večjega davka na petrolej razpreti se, srečno prestali. Zavoljo večjega davka na petrolej upijejo največ zastopniki nemških liberalnih mest, t. j. liberalci, ki so največ zakrivil, da je treba državnej blagajnici priskrbeti večjih dohodkov, novih in starih pomnoženih davkov. Slovenski poslanec dr. Tonkli je v imenu svojih tovaršev stavil vprašanje do pravnega ministra, je-li mu znano, 1. kako sodnije na Slovenskem zame-tujejo slovenske vloge in slovenske protokole, 2. kako plem. Waser sodnike graja, kateri slovenski uradujejo, 3. kako je isti plem. Waser slovenske tiskovine za letos odpravil; sploh kaj misli vlada storiti, da tudi Slovencem obvelja pri sodnijah njih materni jezik? To vprašanje utegne vendar kaj vspeha imeti. Zastran železnice iz Celja v Drauburg sta poslanca g. baron Goedel in g. dr. Vošnjak dognala sklep, čeravno je dr. Foregger nasprotoval, da se vlada za stavljenje ove železnice zelo posebno pobriga. — Koroški župani so se sešli v Celovci se vé, sami Nemci in nemčurji, ter rogovilijo zoper Slovence, češ. ti hočejo vse Nemce požreti. Ne tako, ampak Slovenci hočejo ostati Slovenci, in se ne dajo ponemčiti, to je resnica, drugo je vse krivo in laž-njivo. — Magjarski minister Szilavi nasvetuje v državnem zboru v Budimpešti, da mora vsak plačati 100 gl. na leto, ako hoče nad prodajalnico imeti tablo z nemškim napisom; vse mora biti magjarsko. Tako delajo Magjari!

Vnanje države. Rusi izganjajo Jude barantače, nobeden ne sme več nazaj. Car se dá letos meseca sept. kronati v Moskvi; Angleže pa je ostro zavrnil, ko so posredovati hoteli za izgnane Jude, češ, da Angleži naj rajši doma v Irlandiji ljudi pomirijo, preden se v znotranje zadeve drugih držav mešajo. — Bismark je nekaj časa bil jako razburjen, ko so mu na ušesa zatrobili, da hočejo zoper njega Rusi zvezati se s Francozi. Sedaj je zopet potolažen, videč, da se to kmalu ne zgodi. — Turški sultan ima zopet novih težav, Arabi so se uprli in vstali zoper njega. Sedaj pošilja na nos na vrat vojakov tje; avstrijske Lojdove ladije mu jih prevažajo. — Greški kralj Grekom ni po volji, čeravno jim je brez krvi prelivanja pridobil 2 deželi, Greki si želijo republiko. — Italijani tudi kralja svojega ne marajo prav in republikanci kar veselja postakujejo, kderkoli se jim prikaže francoski republikanec Gambetta, ki sedaj ondi potuje. — Francoski ministri se dobrikajo zopet vsemu svetu, da bi mogli mir ohraniti. — Angleži se upirajo delanju železniškega tunela iz Francoskega sem pod morjem do angleške zemlje; bojijo se, da ne-bi tako kedaj sovražna vojska pešiče vdrla na Angležko.

Na Irskem je zopet nekoliko Angležev umorjenih. V Egiptu hočejo domačini Arabi vice-kralja iztirati; takšne homatije utegnejo nevarne biti deželi, ker ob enem žuga Abesinski kralj z vojsko, zviti Bismark pa nasvetuje, naj se Egipt sultanu in vice-kralju vzame, proglasi za neodvisno kneževino pod kakšnim nemškim princem kot knezom. No, sedaj uže vsemu svetu vrivajo nemških princev v kneze; menda doma ne vedó kam z njimi! — V Tibetanskem so se pagani vzdignoli zoper kristijanske misijonarje; nekatere so umorili, druge iztirali. — Perzijski kralj namerava zopet potovati v Evropo!

Za poduk in kratek čas.

Iz Sarajeva v Tarčin.

II. Od Hadžiča naprej bila je pot kakor še nikjer sila nevarna, ker strma, ledena in vijugasta. Konjičem je spodrkalo, da si moral po sokolovski odpirati oči ter paziti, da se ne zgrudiš konju pod noge; sicer moraš z nesrečo še sramoto prenašati. Ljubo solnce se je že za gore skrivalo in še stransko izza megel pogledovalo, ko si kratko odpočijemo in oddehnemo v vasi Pazarić, ki šteje 10 raztrošenih kočič z muhamedansko džamijo, v kateri so nedavno še mnogo orožja, kakor sablic, pušek, handžarov, dolgih in kratkih nožev in bodal našli, kakor nam je pripovedal častnik, ki je tamo z majhnim oddelkom lovcev bival. V mejani ali oštariji Sultanović, koje ime so pa vsled Filipovičevega odpočitka prekrstili v han Filipović, posrebali smo kakor navadno po dve šalici ko noč črne kave; druga pa nisi dobil, da bi hotel vse s suhim zlatom in srebrom plačati. Pota od Pazarića do Tarčina se hočem spominjati, dokler se bodem sploh česa spominjal. Preko širokega močvirja morali smo jahati, da se je šarcem skoro do reber vdiral. Kakor bi mravlje po koži lazile, spreletavala te je groza pa mraz, ko si se iz edne jame v drugo pogrezoval. Marsikteri je zdihoval, naj nas varuje On, ki prevede in pregleda tudi dno brezdna! Še le v podnožji hriba, za katerega hrbtom leži samotna vas Tarčin, bil je konec straha, ki je še zmirom bolji kakor strah brez konca. Tiho in gluho smo jezdili po sneženem in ivnatem logu, po katerem je tulil in žvižgal mrzel veter ter nas bril okolo ušes in nosov, da se je čelo grbančilo in so gibe in gube nastajale po obrazi. Celo konjem so se dlake in grive ježile in kvišku vstajale. Dan se je bil že zdavna znočil, preden smo prikolovratili na določeno mesto. Ali britka osoda! potrebnih prenočišč je manjkalo. Tarčin ima do 15 pohabljenih kočuric, v kojih še prenočevati ni varno. Najlepša Tarčinska poslopja so sedaj tri konjske barake ali lesenjače, ki so ponosne palače nasproti bosanskim fernjačam. Ondašnji etapen-poveljnik nasvetuje meni in trem častnikom, da si poiščemo

strehe pri muktaru ali županu, ki stoluje dobro četrtinko ure zunaj vasice. Nemudoma se podamo k nasvetovanemu poglavaru, ki nam je res odkazal za prenočišče hišico, v katerej on po leti prebiva. Bog se usmili! je bil to brlog, še za lisjaka in medveda preuboren. Za durmi je stala turnkasta, okorna ilovnata peč (furuna) brez vratice in z dvema cevka v zid, skozi kateri je vhajala vsa toplota. Za drugim in tretjim zidom ležalo je nekaj pakleževja kakor za postelj. Četrte stene pa ni bilo, ker jo je sever odnesel. Naša prva skrb je bila da zadelamo s senom in slamo in s protjem zevajočo vrzel; druga, da si oskrbimo drv, ker smo se tresli hude zime. Županov hlapec in par vojakov naklestijo in nacepljejo urno bukovih vej, ki so pa grde in svetile, kakor sveti in greje ozebljenca nočna luna. Polkovni zdravnik, rojen Magyar, je neusmiljeno razsajal, kled, zmerjal in skakal po parni, da smo ga morali prav lepo prositi, naj vendar miruje, drugače se nam še ostale tri stene poderó. Pa vedno je upil kakor Štentor v Trojanski vojski, ki je neki umel kričati, kakor 50 mož skupaj: „ako ne zakurite dobro peči, da se zagrejem, zmrznili mi bodo možgani in od telesa mi bode ud od uda odpadal“. Pa nesreča rodi nesrečo. Ravnokar se je bilo v ude, otrpnene od mraza, nekako novo življenje povrnilo, ko nastane proti polnoči strašen in grozovit vihar tako zvana „ledena bora“, ki je jokala in piskala okoli naše kolibe, da je pokal zid in tram in strop. Kakor bi blisknilo, bil je odnesen zapah na četrti steni. Vso svojo polno robo smo morali tje nagromaditi, da se vsaj nekoliko obranimo zdivjanemu orkanu, ki je besnil celo ljubo, dolgo noč. Blagor mu, ki ima v takih burjah močen krov! Zdanila se je bila komaj noč in že je došel župan v sobo, da pobere denar za prenočišče. Plačali smo po vojaški postavi za Bosno in Hercegovino vsak po 4 kr. za postelj in 16 kr. za drva, in po 1½ kr. za konje. Turčin je tirjal šestico za vsakega konja, ker toliko „fukara“ ali uboga raja plačuje, ne pa „carski asker“ (vojska). Pa ni še bil za vsem svojih želj razodel in že so mu letele od našega poveljnika g. Junga tako debele v obraz, da jih je težko požiral. Šel je mož ritanski pri durih ven, žalostno vikajoč: taman, taman — dobro, dobro! Ko smo gospodarja srečno odpravili, prilomasti v hišo njegov sluga, rekoč: dajte mi pare (denara), ker sem vam sinoči vej nalomil za kurjatvo; a zadnja beseda je siroteju še na jeziku sedela in že je iskal klupe, da zgine srditemu stotniku izpred oči. Da je ni tako kakor jo je pobrisal naglo, bilo bi mu debelo poleno priletelo pod kolenó. Pokazal je, da tudi on zna za resnico: kdor beži, na zdravi koži leži.

Směšnica 7. „Kedaj je najbolje umreti“. V veseli družbi vpraša tovarš tovarša: „Kedaj bi najrajše umrl?“ „Na pustni torek“ mu ta odgovori,

„ker so takrat vsi hudiči na plesu. Takrat bi mi morda bilo mogoče se zmuzniti v nebesa.“

Razne stvari.

(Javno zahvalo) izrečejo g. Finettiju, okrajnemu glavarju slov. graškemu, posestniki Anton Slivnik, Jož. Pogorevšnik in Fr. Kotnik za dar, katerega so prejeli kot po toči poškodovani, v znesku 12, 10, 10, skupaj 32 fl.

(Vabilo.) Kat. pol. društvo v Konjicah napravi pustno nedeljo 19. febr. ob treh popoldne veselico s tombolo; kudeležbi vabi Odbor.

(Odlikovan) je bil prošt. v Spod. Drauburgu, preč. g. M. Kogelnigg, prejemši od cesarja viteški križec Franc-Jozefovega reda.

(† Umrli) je dekan v Gospej sveti na Koroškem č. g. dekan Taučer 71 let star, in P. Engelbert Pasler benediktinec pri št. Paulu, rodóm Kranjec, 73 let star.

(Medžimurje) hoče magjarski poslanec Urvari odtrgati od zagrebske nadškofije in pritaknoti Samboteljskeje, da bi Slovane leži pomagjaril.

(Šest let v Karlavi) po nedolžnem sedel je na smrt obsojeni a od cesarja v ječo na žive dni pomiloščeni Leopold Grossmann na Šavnici; kajti ne on, ampak J. Klemenčič je morivec Marije Grossmann, kar je kratko pred svojo smrtjo v kajhi obstal. Leopold Grossmann je izpuščen.

(V Grižah) je v nekej krčmi L. Greiner Martina Ribiča tako dolgo s kamnom po glavi klad, da ga je ubil.

(Iz Monsberga) se nam piše, da je lani dne 2. avgusta umrl 35 letni želar Anton Bezjak, katerega je baje njegova žena Terezija z mišnico zastupila. Ptujška sodnija preiskuje in izprašuje 17 svedokov. Ženo so zaprli.

(V Omureku) je hlapca Pölzelna med vozom in steno tako dobilo, da so se mu prsi vlomile in je takoj umrl.

(Umrlo) je katoliško-politično društvo v Cigelnicah pri Slov. Bistrici — duševnega gladu.

(Posojilnica gornje-savinjska) je lani imela 274.418 fl. dohodkov, 271.790 fl. stroškov, v blagajnici je 2628 fl. v rezervnem fondu 13.449 fl.

(Obesili) so v Gradci husarja Keškeša, ker je svojega stražmeistra vstrelil.

(Drag advokat) prišel je iz Celja v Šmarije, zastopat J. K. proti Petru in Mariji G. zavoljo dolžnih 292 fl. in 152 fl. Ni imel veliko opraviti, ker dolg je vknjižen in so se stranke porazumele med seboj. Toda vkljub temu je naračunal 67 fl. 67 kr. advokatnih stroškov. Tožena sta se jokala pri odhodu gotovo ne iz veselja.

(Starin izkopal) je posestnik J. Brunčič iz gomile v Črmlji sv. Lenartskega okraja. Našel je prsteno svetilnico, bronasto iglo, in bakren denar rimskega cesarja Vespasijana.

(Celjski „Nekermann“) je nedavno upil v „Deutscher Verein“ rekoč: Slovenca ne voliti v

mestni zastop! Ko bi vsi Slovenci odvrnoli: pri nemškem in ponemčenem Celjanu nič ne kupimo več in bi se tega tudi držali, kako lačne bi pač celjanske mošnje zevale?

(Okrajni glavar mariborski) naznanja po srenjah, da so redni uradni dnevi sreda in sobota, ter da je navadno le te dni dovoljeno od 9—1 ure priti in ustno želje uradnikom političnim najjavljati.

(V Trstu) obstaja delavsko podporno društvo, ki precej živahno deluje in dobro napreduje. Lani je imelo 6705 fl. dohodka. Premoženje znaša 5046 fl.

(Banki „Slaviji“) pristopilo je v vseh zavarovalnih oddelkih v mesecih september, oktober in november 1881. leta 13.445 členov, ki so zavarovali kapital 16,330.307 gld. 92 kr., ter zato vplačali zavarovalnine in pristojbin 443.860 gold. 82 kr. Za povračila škod izplačalo se je v tej dobi 300.299 gld. 65 kr. Od bankinih fondov bilo je v tem času vloženih 228.241 gld. 31 kr. v česko-moravskih posojilnicah: 686.765 gld 49 kr. pa izposojenih na zemljišča. Denarni promet znašal je pri glavnej blagajnici v Pragi 2,330.750 gold. 43 kr., in sicer bilo je 1,165.751 gl. 04 kr. dohodkov in 1,164.999 gld.39 kr. pa troškov.

(Nezakonski sin) neke kmetice blizu Krškega na Koroškem je materi hranilnične knjige 200 fl. vredne vkradel, predal za 130 fl. zapravlil in domov prišedši se ustrelil.

(Obsojeni) v Celji so bili: Neža Plohel v Supetincih na žive dni v ječo, ker je 7letnega Jožefa Veršičevega najela, da je več bramov užgal, dva pruska potepača, ki sta po Savinjskeji dolini kradla, na dve leti v ječo, 14letni hlapčič L. Kaučič na 3 mesece v ječo, ker je gospodarju L. Kreftu 374 fl. ukradel, zavoljo goljušije Janez Maškušek na 6, Jurij Priušek na 10 in Ana Priušek na 5 mesecev v ječo, posestnik Janez Petek zavoljo nečistega in nespodobnega ravnanja z nekim fantom na 5 mesecev v ječo. Mih. Kovačič na Kogu bil je nekriv spoznan, ker se mu ni moglo dokazati, da bi on bil hišo Heršenjačkino užgal.

(Vabilo k veselici) katero napravi mozirska čitalnica dne 19. svedana 1882. Spored: 1. J. pl. Zajc: „Uboj!“ 2. J. Kocjančič: „Venec narodnih pesnij“ (možki zbor). 3. Kedo je hujski laznjivec? (Šaljivi prizor). 4. F. Miklošič: „Maribor“ (možki zbor). 5. Ples. Začetek ob 7 uri zvečer. Odbor.

(Za nemški „Schulverein“) na Dunaji so lansko leto v Celji nabrali 273 fl. 97 kr. Po mislih nekterih Celjanov bi bil ta denar boljše obrnen, ko bi bil darovan za Celjske šole, kamor Celjani svoje otroke v šolo pošiljajo.

(Telegram). Ptujski Slovenci so kupili denes hram za svoj narodni dom. Živili!

Listič opravišstva: G. Jos. Kl. v Ant. še za lani 50 kr., g. Fr. Gr. v Š. ... Vam seže zdaj do 1. maja, č. g. Vink. B. v Štj. prvi so nam prišli nazaj z „retour“ nij-smo torej vedeli, pri čem da smo. G. M. K. v B. 3. in 4. število nam je pošlo.

Loterijne številke:

V Gradci 11. februaja 1881: 68, 64, 40, 51, 52.
Na Dunaji „ „ 88, 32, 44, 25, 59.
Prihodnje srečkanje: 25. februarja 1882.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . .	9 —	6 20	5 40	3 40	5 30	5 10	5 —
Ptuj . . .	7 60	6 —	6 50	3 50	5 60	5 20	5 33
Gradec . .	9 15	6 36	5 65	3 90	5 10	— —	5 —
Celovec . .	8 32	6 25	5 60	3 —	5 20	— —	5 20
Ljubljana .	9 15	7 70	5 —	3 10	5 80	5 60	5 80
Varaždin .	8 60	6 75	5 20	3 —	4 80	6 50	4 80
Dunaj } 100	12 80	9 75	9 —	8 30	7 50	8 85	— 20
Pešt } Klgr.	12 42	8 65	8 90	7 70	7 22	6 82	6 30

Lepo posestvo

se prostovoljno proda tik ceste v Ribenci šte. 30. Hiša je lepo zidana in z opeko krita, ima 3 sobe, kuhinjo v nadstropji 2 sobi, 2 obokani kleti, lepa 2 gospodarska poslopja, velik vrt, sadunosnik, 8 oralov polja, 10 oralov travnika in paše, 21 oralov gozda, vkup 39 oralov 220□°, eno koč, ktera 40 fl. dohodka na leto vrže, lastni 2 žagi, zidan mlin na dva tečaja vse v dobrem stanu, ne cenim veliko in dam, kdor kupi, pogoje v obrokah za plačati. Hiša je primerna za č. g. duhovnike penzije, in za gospode trgovce vsakega podjetja.

Več pové lastnik

Jakob Kellner,

pri sv. Lovrenci v Puščavi;

2—3

pošta: St. Lorenzen a. d. Kärntner-Bahn.

Franc Kapus v Celji

edini poseda veliko zalogo frišnih, zanesljivo kaljivnih, poljskih in vrtnarskih semen.

Ondi je dobiti seme prave rudeče pese, francoske in navadne štajerske detelje, lucerne, vsakovrstnih trav pa tudi semen različnih rož, potem mavec ali gips za gnoj, cepljena sadna drevesa po nizki ceni.

1—4

2—2

Vinograd na prodaj.

Dne 23. febr. ob 10. uri se bode ranjega č. g. župnika A. Klemenčiča lepi, dobro obdelani ter rodovitni vinograd v srednjem Partinu pri sv. Juriji na Goričkem po javni dražbi prodajal. Meri 1½ orala in ima lep zidan bram in prešo. Cena mu je 2100 fl. Več se izve pri c. kr. okrajni sod-niji pri sv. Lenartu, g. Dr. Radaji v Mariboru in č. g. Jakobu Cafu, kapelanu pri sv. Magdalenii.

Lepo posestvo na prodaj.

Posestvo meri 40 oralov, ima dobro po-slopje, dosti lesa za nastelj in kurjavo, sena priraste 6—700 centov, otave pa 3—400, lahko se redi 22—24 glav goveje živine in 4 konji. Posestvo je na ravnini pri cesti. Cena 4500 fl. Plačuje se v obrokih. Kupci se naj glasijo do 15. sušca 1882. Dobijo potem od-govor, kedaj naj pridejo pregledovat. Adresa: Mih. Zupanec v Mrzlopolji, pošta Montpreis. Steiermark.

Ptujsko prašno polje in njegovo obdelovanje.

Obdarjena razprava.

Spisal

Miroslav Müller,

tajnik c. kr. kmetijske družbe, gospodarski voditelj c. kr. depôta za remonte v Piber-ji

Nemško in slovensko. Cena 30 kr. a. v. s poštino vred 35 kr. Dobiva se v bukvarnico Karl Wohlfarth, Graz, Sporgasse 8.

2—3

2—2

Naznanilo.

Samo 5 minut od Petrovč za komisijsko cesto, katera v Liboje in Griže pelja, poleg Kaseškega mosta blizu Celja, je lepa nova zidana hiša s tremi sobami in dvema podzemeljskima kletima in enim oralom dobro obdelane zemlje in s pravico za krēmo, na prodaj. Pripravna je tudi za č. gosp. duhovnike v pokoji, ker je blizu cerkve Matere božje v Petrovčah.

Natančneje se izve pri lastniku tam, ali pa pri gosp. Jožef-u Cilenšek-u, čevljarji v Celji, v šolski ulici hiš.-št. 131.

Janez Hauser,
lastnik in prodajalec.

V najem

se da blizu železniške stacije sv. Lovrenca v puščavi ob koroške železnici na več let nekaj hiš, železno ognjišče, klet, drvarnica in sadu-nosnik. Več pové uredništvo ali opravišstvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru.

Pisarico v loterijno pisarnico

sprejme posestnik loterijne nabiralnice v Za-gorji (Sagor, Südbahn). Plača je 60 fl., po-strežba prosta s hrano. perilom, obleko vred. Umeti pa ima nemški in slovenski in v za-pisovanji loterijnih števil in pisarij spretna biti. Več pové tudi „Slov. Gospodar“ v Mariboru.

3—3

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizu sl. cerkve.

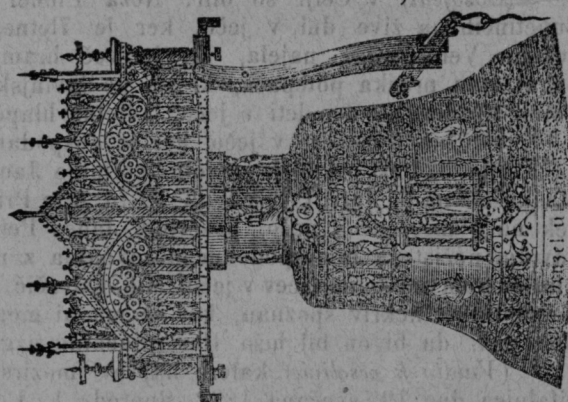

C. kr. privil.

Številnih priznail
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvono-vine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvo-nilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz brastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce določimo, kdor jih želi, brezplačno po pošti.

7—8